

እንታይ እዩ ጉዳም ?

መስርሕ ሰላም ኤርትራን ኢትዮጵያን ካብ ዝጅምር ካልኣይ ወርሒ ሓዘ ኣሎ። ኣብ ወርሒ ሰነን ናሓትን ዝተራእዩ ሓጎስን ተስፋን ኣብ ህዝቢ ዝፈጠሮ ሰምብራት ክትገልጹ ኣዝዩ ኣሸጋሪ እዩ። ብኣንጻሩ ኣብ ደምበ ተቐዋምቲ ዘሎ ኩነታት ዘገርም እዩ። ብዙሕ ሰብ እዞም ተቃዋምቲ እንታይ እዩ ጉዳም ሕጂ'ሞ ዓቢይም ዝብል ዘረባታት ትሰምዕ። ብሓቂ ድማ ዓቢይም ኣለዉ።

ሰላም እንተዘየለ ብኸያት፣ ሰላም እንተመጸ ኣውያት ኮይኑ ነገሮም። ሰብ ንምንታይ እዩ ክቃለስ ዝጽዕር? እቲ ዕላማ እንታይ እዩ? ውልቀሰባት ወይ ስም ውድብ ንምድምሳስ እንተኾይኑ ብሕታዊ ጽልኢ እዩ ወ ብድሕረይ ሳዕሪ ኣይትብቆላ እዩ። እንተ ጉዳይ ሃገር ኮይኑ ግን ኣብ ሃገር ሰላም ተረኺቡ፣ ድሕሪ ሰላም እንታይ ንግበር፣ ሃገርና ከመይ ጌርና ነማዕብላ፣ ሕቶ ደምክራሲ ብከመይ ንመልሶ ኢልካ ምሕሳብ ቅኑዕ መንገዲን ዕላማን ምኾነ።

ሰላም ብሃቦ ተረኽቦ ዝመጽእ ኣይኮነን፣ ሰላም ፍረ ቃልስን ውጺኢት ሓያል መኸተን ጸዕርን መስዋእትነትን እዩ። ከምትቲ ንነጻነት ንምምጻእ ልዕሊ 65,000 ሰውኣት፣ ናይ 30 ዓመት ናይ ህዝቢ ኤርትራ ጸዕርን ስቃይን ተኻይድዎ ነጻነት ዝመጸ ሕጂ'ውን ዳግማይ ልዕላውነት ንምውሓስን ህዝቢ ኤርትራ ልዕሊ 20000 ሰውኣትን ከቢድ ሓሰረ መከራን ከፊሉ ኣብ ሰላምን ዕርቅን ምስ ጎረባብትና ንርከብ ኣሎና።

ከምቲ ህዝቢ ኤርትራ ነዛ ሰላም መስዋእቲ ዝኸፈለላ፣ ህዝቢ ኢትዮጵያ'ውን ነዚ ሰላም ንምምጻእ ከቢድ መስዋእቲ ከፊሉ እዩ። እዚ ኣብ ኢትዮጵያ ተረኺቡ ዘሎ ለውጢ ኣብ ጎንደር ክልል ኣምሓራ፣ ኣብ ቁሮ ክልል ኦሮሞያ፣ ኣብ ክልላት ሶማሊን ትግራይን ደቡብን ህዝቢ ኣንጻር ስርዓት ወያነ እንተዘይልዓል እዚ ለውጢ ኣይምተረኽበን፣ ግዝእት ወያነውን ከምዘለዎ ምቀጻለ ነይሩ። ስለዝ ዶክተር ኣብይ ፍረ ውጺኢት ናይ ቃልሲ ህዝቢ ኢትዮጵያ እዩ።

ዶክተር ኣብይ ከም ቀዳማይ ሚኒስተር ነበር ሃይለማርያም ኣሳለኝ ነቲ ናይ ወያነ ፖሊሲ ተኸቲሉ ከይዱ ነይሩ እንተዘኸውን እቲ ኣብ ኢትዮጵያ እንዳሓየለ ዝመጽእ ዝነበረ ህዝባዊ ምንቅስቃስ ብሓዊ ምለብለቦም ነይሩ። እንተኾነ ዶክተር ኣብይን ብጽቱን ነቲ ናይ ህዝቢ ኢትዮጵያ ኩነታት ብጉቡእ ከንብብዎ ስለዝኻእሉ ናይ ለውጢ ሃዋርያት ክኾኑ በቂም ኣለዉ። ብወገይ ክሳብ ሕጂ ከድንቆ ዝጸናሕኩ፣ ነዚ ኩሉ ምንቅስቃስ ኣብ ጎንደርን ክልል ኣምሓራን ክሕይል ዝገበረ ኮለነል ደመቂ ንስርዓት ወያነ ዘርዓደ ጅግና መራሒ፣ ህዝቢ ኢትዮጵያ ብኸብሪ ክዝክር ይግባእ።

እዚ ሕጂ ተኸሲቲ ዘሎ ኩነታት ነቲ ኣብ ዝሓለፈ 20 ዓመታት ብስርዓት ወያነን ከደምቱን ንመንግስቲ ኤርትራ ንምስይጣንን ንምጽላምን ዝቀርብ ዝነበረ ፕሮፖጋንዳን ጸለመን ሕጂ ንዓለም ብሩህ እናኾነ ይመጽ ኣሎ። መንግስቲ ኢትዮጵያ ይኹን ኣዘዘቲ ስርዓት ወያነ ዝነበሩን ዘለዉን ናይ ባድመ ጉዳይ ምስምስ ንኻልእ ዕላማ ምንባሩ ይእመንሉ ኣለዉ። ብኣንጻሩ እዞም ተቃዋምቲ ባሃልቱ ጌና እቲ ዝኣረገ ናይ ወያነ ፕሮፖጋንዳ ክደጋግምዎ ይርኣዩ ኣለዉ።

ኣብ 1991 ኤርትራ ከም ሓዳሽ ሃገር ዶባታ ከተንጽርን ክትቆጸጸርን፣ ኣብ'ቲ ንጹር ዶባታ ዝኾነ ናይ ካልኣት ሃገራት ወተሃደራዊ ምንቅስቃስ እንተተራእዩ ንልዕላውነታ ክትከላኸል መሰላ እዩ። ስለዚ ብ1994 መንግስቲ የመን ብንዕቀት ነቲ ሪእይዎን ረገጽዎን ዘይፈልጥ ዋነነት ኤርትራ ዝኾነ ደሴታት

ሓንሸን ማያዊ ባሕሪ ኤርትራ ብሓይሊ ክሕዞ ምስ ፈተነ ዓቢ ዲፊዒት ወሲዱ ካብ'ቲ ቦታ ከውጽእ ኪኢሉ።

እንተኾነ እቲ ዝተፈጥረ ግርጭት ናብ ካልእ ዝላዓለ ጥርዚ ከይበጽሕ ብሕጋዊ መንገዲ ክዕጽ ክልቲኤን ሃገራት ስለዝተሰማምዑ፣ ኣብ መወዳእታ ድማ ብሕጋዊ መንገዲ ማዕልቦ ተገርሱ። መንግስቲ ኤርትራ እቲ ዝተዋህበ ውሳኔ ዘይቅኑዕ ምኻኑ እናፈለጠ ንኣህግራዊ ሕጊ ንምኽባር ነቲ ወሳኔ ተቀቢሉ ብዘይ ዋዓል ሕደር ኣተግቢርዎ።

ኣብ ካርቱም ዝነበረ ብቱራብን ቢንላደንን ዝምራሕ እስላማዊ ስርዓት ካብ መጀመርታ ነጻነት ኣትሒዞም ኣብ ውሽጢ ኤርትራ ጥሩፋት ናይ ወጻኢ ዜጋታ ሞሮካውያን ሱዳውያን ሱዳናውያን ብመንገዲ ሱዳን እናተሓዘቱ ኣብ ኤርትራ ብዙሕ ዕንወት ስለዘውረዱ ነዞም ጥሩፋት ብስም ጂሃድ ዝንቀሳቀሱ ዝነበሩ ኣብ ኩሉ ዝነበርዎ ቦታታት ብምህዳን ሰራውትና ደምሲስዎም። ኣብ መንግስቲ ኤርትራን መንግስቲ ሱዳን ዝነበረ ዲፕሎማሲያውዊ ዝምድና ተበቲኹ። እዚ ሕጂ ኣብ ኣፍጋኒስታንን ኣብ ሃገራት ዓረብ ተነዚሑ ዘሎ ጥሩፍ ምንቅስቃሳት ኣብ ኤርትራ ተሳዒሩናብ ኣፍጋኒስታንን ካልኣት ሃገራት መዓስከራት ዝገበረ እዩ። ኤርትራ ቅድሚ ዝኾነት ትኹን ሃገር ኣንጻር ግብረ ሸበራ መስዋእቲ ዝኸፈለት ሃገር እያ።

ኣብ ኢትዮጵያ ስርዓት ወያነ ነቲ ኣብ 1991 ሙሉእ ነጻነት ናይ ኤርትራ ዝኣምኖ ዝነበረ ስለዘጣዓሰ፣ ናይ ኣምሓራን ካልኣት ጸብብቲ ኣረኣያ ዘለዎም ኢትዮጵያውያን ንምኽባብን ንብረት ህዝቢ ኤርትራ ንምዝማት ናይ ባድመ ምስምስ ብምግባር ኣብ ከባቢ ዓሰብን ዛላምበሳን ሰፊሕ ኩናት ብምኽፋት ንክልቲኡ ሃገራት ንዕስራ ዓመት ዘዳኸመ ኩናት ኣዊጀምልና። እዚ ኩናት እዚ ኣብ ልቢ ኤርትራውያን ዘይነበረ ውዲት ወያነ እዩ።

ክፍኣት ወያነ መወዳእታ ስለዘይብሉ፣ ናይ ገዛእ ርእሶም ወራር ከይኣኸሎም ንጁቡቲ ብምትኹታኽ፣ ጁቡታውያን ኣልዒሎም ዘይፈልጡ ኣብ ዶብ ዝርከብ መሬት ኤርትራ ብሓይሊ ክጎብጡ ፈቲኖም ዘድሊ ስጉምቲ ተወሲድዎም ንና ዘተፈትሐ ግርጭት እዩ።

ነዚ ኩሉ ወራራት ብምክያድ ቦቶም መወልቶምን ጎይቶቶምን ምዕራባውያን ኤርትራ ኣብ ዓለም ከም ተታኪቢትን ተናኻሲትን ሃገር ብምግላጽ ንኩሉ ደባትና ከነጽንዕ ዝወሰድናዮም ስጉምትታት ከም ገበነኛታት ከምንቁጸር ጌሮምና። እቶም ወጻእተኛታትስ ዕላማ ኣለዎም፣ እዞም ተቃዋሚቲ በሃልቲ ነዚ ናይ ወያነን ዓንገልቶምን ክሳብ ሕጂ ክሃረብሉን ከኹምስዕዎን የምሕረሎም ድዩ? ኤርትራ ተገዲዳ እንተዘይኮይና ህርፋን ናይ ኩናት ዘለዋ ሃገር ኣይኮነትን። ኩናት ልዕሊ ዝኾነ ኣብ ሓርነታዊ ቃልስና ስለእንፈልጦ እንምነዮን እንደልዮን ኣይኮነን።

ድሕሪ ናይ ኣልጀርስ ስምምዕ ብናይ ኤርትራን ኢትዮጵያን ናይ ዶብ ኮምሽን ዝተዋህበ ብይን ኤርትራ ብኡ ንብኡ ተቀቢላ ንትግባረ ክትሓትት ጸኒሓ። ስርዓት ወያነ ዝተፈላለዩ መእሰሪ ዘይብሎም ዘረባታት እንዳምጽኤ ነዚ ውሳኔ ከይትግበር ክሳብ ዕለት ውድቀቱ ክሰርሕ ጸኒሑ። ዋላ ሕጂውን ነዚ ብዶክተር ኣብይ ወይ መንግስቲ ኢትዮጵያ ንውዕል ኣልጀርስ ምቕባሉ ኣይተዋሕጠሎምን ዘሎ። ህዝቢ ምስ ህዝቢ ክራኸብ ኣለዎ ዝብል ሕጋዊ ሙጉት ዘይብሉ ከምቲ ዶክተር ኣብይ ዝበሎ “ናይ መንደር ፖለቲካ” ይግዕሩ ኣለዉ።

ውዕል ኣልጀርስ ቀዳማይ ስጉምቲ ንዓለም ብኣዎጅ ኣፍሊጥቅካ ምቕባል እዩ፣ ዲሒሩ ዝመጽእ ክታምካ ምንባር እዩ። ኣብ መወዳእታ ድማ ትግባረ ውሳኔ ኮይኑ ነፍሲ ወከፍ ሃገር ድማ ልዕላዊ መሬቱ የረጋግጽ። ኤርትራ ክሳብ ሕጂ ክትሓተሉ ዝጸንሓት ትግባረ ስምምዕ ኣልጀርስ እዚ እዩ

ነይሩ። ስለዚህ ኤርትራ ካብ መሬትና ከይወጹ ኣይንዘራርብን ኢና ትብል ነይራ ሕጂ ግን ኣብ ዘተ ኣትያ ዝብሃል ስግንጢር ኣረኣኢያ ተቃወምቲ እዩ። ምስ ሓደ ንግሆ ንግሆ ርእይትኡ ዝቅይር ዋላ ተቀቢልናዮ ስምምዕ ኣልጀርስ እንተበለካ ከትኣምኖ ኣይትኸእል ኢኻ።

ስለዚ ስርዓት ወያነ ነቲ ስምምዕ ተቀቢሎም ናይ ምትግባሩ ድልውነት ከምዘይብሎም ርዳኢ ስለዝነበረ እዩ መንግስቲ ኤርትራ ምስኦም ኣብ ዝርርብ ክኣቱ ዘይደለዩ። ምትእምማን እንተዘየሎ ዝኾነ መስርሕ ንቅድሚት ክኸይድ ኣይክእል እዩ። እዚ ብተቃወምቲ ዝግበር ዘየድሊ ዳንኬራ ንረብሓ ህዝቢ ኤርትራ ኣይኮነን። እቲ ወራርን ዓንቃፊ ሰላምን መን ምኻኑ ግዜ ከም ዳሓይ ኣብሪህዎ ስለዘሎ ካብ ታሪኽ ጎሓፍ ነብስኹም ከተውጽኡ ሕጂ እዩ ግዜኡ።

እዞም ተቃወምቲ ወይ ሙሁራት ኢና ባሃልቲ እንታይ እዩ ወሪድዎም። ብሓደ ሸነኽ እዚ ኩነታት ኣዝዩ ቀልጢፉ እዚ ኣካይዳ ኑቡር ኣይኮነን ይብሉ። ብካልእ ሸነኽ ድማ ኣብ መጀመርታ ወርሒ ሰነ ቀዳማይ ሚንስተር ኣብይ ናይ ኣልጀርስ ውዕል ተቀቢልናዮ ምስ በለ መንግስቲ ኤርትራ ንሰለስተ ሰሙን ዕላዊ መግለጺ ከይሃበ ምስ ጸንሐ፣ ስለምታይ ቀልጢፉ መልሲ ዘይተባህለ እንዳበሉ ብዙሕ ዘየድሊ ትንተናታት ሂሰሙሉ። ናይ ዞም ሰብ ነገር እንተቀልጠፍካ ዎዮ እንተደንገኻ ዎዮ፣ ሰላም እንተገብርካ ዎዮ ሰላም እንተዘየሎ ዎዮ ኮይኑ፣ ብልሓቶም ጠፈኡና።

ካብቲ ዘገርም ኣተሓሳስብኦም ንመስርሕ ሰላም ምስ ጉዳይ ዲሞክራሲን ዕድመ ሰብን ከተሓሕዝዎ ምፍታን እዩ። መንግስቲ ኤርትራ ሕጋውነት ስለዘይብሉ ምስቲ ብደሞክራሲያዊ መንገዲ ዝመጸ መንግስቲ ኢትዮጵያ ናይ ሰላም ውዕል ክገብር የብሉን ዝብል ዘረባታትን ኣብ ጽሑፋትን ማዕከናት ዜናን ንሰምዕ ኣሎና። እንተድኣ ኣብ ኤርትራ ደሞክራሲያዊ መንግስቲ ዘየለ፣ እንታይ እዩም ዝደልዩ ዘለዉ? እቲ ኣይ ሰላም ኣይ ኩናት ከምኡ ኢሉ ክጸንሕ ማለቶም ድዩ? ስቃይ ህዝብና ይቀጽል ድዮም ዝብሉ ዘለዉ? ብሓቂ ዘገርም ስግንጢር ኣተሓሳስባ።

ብዓይኒ ሓቂ ክርኤ እንከሎ ደሞክራሲ ኣብዚ እዋን ሕጋዊ መመዘመዝን መጨፍለቂን ደቂ ሰባት እዩ ኮይኑ ዘሎ። ኣብ ኩሉ ኩርንዓት ኣፍሪቃ ማለት ኢትዮጵያ፣ ከንያ፣ ኡጋንዳ፣ ናይጀርያ.....ኩሉም እዞም ስርዓታት እዚኦም ብስም ናይ ሓሶት ናይ ምርጫ ሳንዲቅ ኣብ ስልጣን መጸኢም ብምዕራባውያን ክብሪ ተዋሂብዎም ሃገሮም እንዳበዝበዙ፣ ህዝቦም እንዳጨፍለቁ ዝገዝኡ ፣መሳርሒ ናይ ሓዲሽ መግዛእቲ እዮም።

ኣብ ኤርትራ ብሓርነታዊ ቃልሲ ካብ ደምን መስዋእትነት ደቁ ዝወጸ መሪሕነት ኣሎና። ካብዞም ናይ ሓሶት ደሞክራሲ እዚ ኣብ ቃልሲን ዝተወልደን ዝዓበየን ኣገልጋል ሃገሩን ህዝቡን መሪሕነትና ዝያዳ ደሞክራሲያዊ እዩ። ጉዕዞ ሰላም ኣስተማቂርና፣ ኣብ ናይ መጻኢ ህንጻት ሃገርን ዲሞክራሲን ኢደይ ኢድካ ንበል።

ግርማይ የማነ

ርያድ

tzinaat@gmail.com